

Nr 85

Av herr **Wiklund** i Stockholm, om viss förbättring av eftervården inom olika vårdområden.

Allmänt och sedan länge klagas över obefintligheten av eftervård och på den låga standarden hos denna vård, då sådan anordnas. Klagomålen gäller främst kriminalvården, nykterhetsvården, ungdomsvården (ungdomsvårdsskolarna) och den psykiatriska vården (t. ex. i fråga om narkomanerna).

Kritiken mot eftervården är inte sällan överdriven. Det påstås sålunda att den skulle vara helt eftersatt och detta även då förordnande om eftervård i form av övervakning meddelats. Vad kriminalvården beträffar gäller sedan länge som frigivningsvillkor att arbete och bostad skall vara ordnade innan frigivning får ske, såvida inte formellt hinder för övervakningsförordnande föreligger. I stort sett samma princip som den nu nämnda gäller för nykterhetsvårdens och ungdomsvårdens anstalter. I rätt många fall är orsaken till att bostad och arbete inte ordnats genom anstalten, att vederbörande vägrat varje bistånd till bostads- och arbetsanskaffning eller att nämnda villkor redan är uppfyllda.

Kritiken mot eftervården får näring och blir berättigad i samma mån som planeringen av återgången till samhället varit god men sedan inte fullföljes. Den kanske viktigaste anledningen till bristande fullföljd av en i och för sig välplanerad eftervård är att omvårdnaden om den återvändande inte sätter in med full intensitet redan vid hans eller hennes första möte med de vanliga samhällsförhållandena. Följden blir lätt att vederbörande varken bosätter sig eller tillträder arbete enligt uppgjorda planer utan "kommer bort" och t. ex. under kamraters inflytande snabbt börjar missbruka alkoholdrycker eller narkotika och som följd därav inte sällan begår brott eller på annat sätt åter kvalificerar sig för fortsatt omhändertagande för institutionell vård.

För att förbättra eftervården har det systemet i viss utsträckning börjat tillämpas att övervakaren utses redan medan den institutionella vården pågår och ofta på tidigt stadium av denna. Han gör nu och då besök hos den som skall återvända till samhället och får på så sätt kontakt med och kan bättre lära känna denne redan före frigivningen. Värdet av hans funktion som anstaltsbesökare skall inte heller förbises.

För att förhindra det omedelbara återfallet efter anstaltsvistelsen borde enligt många i vårdfrågor erfarnas mening den ordningen införas — på sina håll och i vissa fall redan tillämpad — att övervakaren avhämtar sin skyddsling vid anstalten på dagen för hans avgång från denna och sedan introducerar honom i de bostads- och arbetsförhållanden som planerats för honom eller han själv skapat före anstalts-

vistelsen. Vid inställande för att påbörja institutionell vård åtföljes vårdtagaren oftast av någon vårdare för att intagningen verkligen skall komma till stånd (representant för öppenvårdsorgan eller i vissa fall polisman). Det borde då vara naturligt att sådan omvårdnad ägnas även den till samhället återvändande, så att övergången mellan anstaltsvård och vanligt samhällsliv blir "mjuk" och så positiv som möjligt. Kan inte övervakaren anlitas kunde annan lämplig person ifrågakomma (i fråga om alkoholskadade t. ex. lämplig medlem av Länk-rörelsen, patientförening, om sådan finnes etc.). Vårdtagaren lider ju ofta av stark oro inför en permittering, utskrivning, frigivning eller ett överförande till vård utom anstalt, vilken nu benämningen på återgången till samhället än kan vara inom olika vårdformer och vårdtagarkategorier. Han behöver därför ofta särskilt då stöd för att komma över sin oro och ångest, och personlig hjälp att inte fly påfrestningarna utan om möjligt övervinna dem. Uppkommande resekostnader för vårdaren bör självfallet täckas av det allmänna.

Även om ansatser till en sådan ordning som den ovan antydda i fråga om initialskedet av eftervården kan iakttagas inom olika vårdområden sker alltför oftast återfall bland de vårdade på grund av "glapp" mellan institutionell vård och öppen vård vid övergången från den förra vårdformen till den senare. Åtgärder behövs därför vidtagas för att stimulera en bättre stödverksamhet i just detta skede av behandlingen av de anstaltsvårdade. Självfallet bör sådant stöd lämnas endast om vederbörande själv ställer sig positiv till detta.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära åtgärder, ägnade att stimulera utvecklingen av en sådan ordning av eftervården inom olika vårdområden att denna i normala fall inledes med att vederbörande övervakare eller annan lämplig person — på det allmännas bekostnad — avhämtar den vårdade vid vårdinstitutionen för att medfölja honom på återresan till bostadsorten och diskret introducera honom där (främst på arbetsplatsen, i en Länkorganisation eller i annan stödjande organisation etc.).

Stockholm den 21 januari 1969

Daniel Wiklund (fp)
i Stockholm
